محمد نوري توفيق

لەرۆژمێرێکی کۆنەوە..

(١)

هەرلەگەڵ خۆی کرد بە چایخانەکەی کاکە حەمەیا، سەدان چاونووسان بەچاوەکانیا... هەلاوی زۆپاکە گوڕیکی هێنایەوە بەبەریا. کورسی یەك هات بە دەستیوە، بەرەولای زۆپاکە بۆی کشا، ئەوانەی دەوروپشتی زۆپاکە بازنەکەیان بۆ گەورە کردەوە.. ئەم سەلاوێکی دا بە گوێیا ناو ئەوانیش بەخێر هاتنیان کرد.. ئەوەندەی پێنەچوو چایەك لەبەردەمیا دانوا.. ئەوییە نانەکەی گیرفانی شەرواڵەکەی، ویستی لەگەڵ چایەکەدا قلیانیکا، غەلبە غەلبو بگرەو بەردە خۆی بەسەر دانیشتوانی چایخانەکەدا کێشاو دری پێدانە دەرەوە... سوفی کاکەولاش هەر فریای ئەوەکەوت دە فلسی چایەکە لەژێر پیاڵەکەدا بەجێبهێڵێو خۆی راپێچ بکاتە دەرەوە.. کرێکار هەموو لە پێش چایخانەکە کۆمەڵ بوون.. کابرایەکی تەنگە ئەستوور لەبەردەمیانا رواەستابوو، سەری بەزۆر لەلەشی جیاکرابۆوە.. لە دەموو چاوێکی شلدا جووتە چاوێکی زەرد هەلکەندرابوون... ئەوەندە گوێزان بەروومەتیا هاتبوو، دەمارە شینەکانی هەرئەوندەنەبوو شیتاڵ شیتاڵبنەوە.. پاڵتۆیەکی تووکداری نفتونویی بەسەر قاتێکی فاسۆندا شۆڕ کردبۆوە، جگەرەیەکی بۆنداری بەلا لێوە گرتبوو، بەفیزکێیەوە چاوەکانی لەخەلکەکە بزکردەوەو دەستێکی لەگیرفانی پاڵتۆکەیا دەرهێنا:

- تەنیا چوارکەسم ئەوێ..! ئەوانیش بەکەیفی خۆم هەڵیان بژێرم..!

نووکی پەنجەی بۆ کرێکارێك راکێشا:

- تۆ... ئاتۆ کەللەزل.

دەیان چاو ئاوڕیان لەو کەللە زلەدایەوە.. ئەویش دری بەکرێکارەکاندا، بەیەك دوو نووکە سەرسم لەبەردەمیا قوت بووەوە..

- دە ك لەشت داوەشێ زلە.. ئەترسم لە ئیشکردنیشدا واگەلحۆبی..! پاش یەك دوو نەرمە کۆکە چاوەکانی بە کوڕێکی چوارشانەی تێکسمراودا نووسا:

- ئادەی تۆش وەرە... سەرمامانە با ئەوەندە نەوەستین.. لەبەرخۆیەوە:

خۆ زۆرخانەماندا نەناوە.. هەریەکەتان سنگو مەچەکتان پیشا بدەن، بەخواچاکتان ئەناسم.. من ئیشکەرم ئەوێ ئیشکەر.. مەچەکو بازووی هەمووتانم بەیەك منقرناوێ!..

دەستێکی بۆ سوفی کاکەولا راکێشا کە لەسەر پەرەوە بەتەنیادا مابوو..

- ئاخر من ئا ئەومەرە لاتەم بۆچییە قابیلە دای بەستمو کاوجۆی بکەمەبەر ؟!..

هەستی سۆفی لە ناخیا کەوتە سەر ئاگرو برژا، بۆیە هەروەك فیشکە شیتە بەروویا تەقییەوە:

- بەباوکیشتەوە ناماقوولیت کرد... ئەوی تۆ بەدابەستەی ئەزانی، ئەو بەجانەوەرو درندەت دائەنێ...

زیاتر لێی هاتە پێشەوەو نەڕاندی بەسەریا:

- ئارێمکەن با دەمووچاوی جوانتربکەم..

سوورفل بە لێوە لەرزەو دەمێکی گۆنەکراوەوە:

- ئەوە ئەوبێ ئابڕووە مەبەستی کێیە ؟.

کوڕێکی خریلەی رەشتاڵە لە تەنیشت سوفیەوە راوەستابوو.. قسەکانی سۆفی جۆشیاندا.. نەیهێشت سوفی وەلامی بداتەوە:

- ئەوە مەبەستی لەتۆیە، بێشەرمی بێئابروو... ئارێم کەن بانیشانیدەم کەئێمە ئاژەڵنین و ئەویش جامباز !

بەرەو لای کابرا تەکانیدا... جۆشو خرۆش، کشوماتی مەیدانەکەی رادا.. یەکێك لەکرێکارەکان:

- کوڕینە نامەردتان مەکەن لەمەش زیاتر ؟!.

جگەرە لە دەم کابرا پەڕی... لەشی کەوتە لەرزە.. پاشەو پاش بۆی کشایەوە، بەدەمێکی تێکە لوو پێکەلەوە:

- ئەوە... چەنە.. بازی.. چیتانە ؟!

کرێکارێکی تر:
- ئەوان چەنە بازنین... تۆ بێ غیرەت و زۆر بلێی..
کابرای زلە بیری لەوە ئەکردەوە چۆن لەو ئاگرە سوورەیە دەربازبێ... سەیرێکی دووکرێکارە هەڵبژێراوەکەی بەردەمی کرد، وەك پەنایان بۆ بەرێ:
- ئاگتان لێیە لەسەر ئێوە چیم پێ ئەکەن ؟!.
لە ناوبێدەنگی هەردووکیانا دەنگێ پەرچی قسەکەی دایەوە:
- ئەوان برای ئێمەن، بەدرۆ فیشاڵ تۆ هەڵناخەڵەتێن !.
سۆفی هاواری لە هەردووکیان کرد:
- ئەوەزەوی گرتوونی، وا لەبەردەمیا چەقیون ؟..
بە یەکیانا ڕوانی و ئارەقی شەرمەزارییان دەردا..
یەکەمیان بەدووەمیان:
- ڕاست ئەکەن، خۆ ئێمە نەفرۆشراوین بەم بێ شەرمە.. من ئیش بۆ پیاوی واناکەم..
ئەمیان هاتەوە ناو کرێکارەکان.. دەنگێك هاواری لەوی تر کرد:
- ئەی تۆ بۆ نایەی ناپیاو ؟..
تەڵەی دەمی کرایەوە:
- ناپیاو ئەوەیە بەمنێتی...
چەپکە دەنگێ:
- واز لەگەلحۆی وابێنن باهەرتاێ ئەوبێ !.
قەڵەو ویستی ئەم گەلحۆیە بقۆزێتەوە:
- ناپیاوینە !.. چاوتان بەخۆتان ئەکەوێ لەکوێتان توند ئەکەم ؟!.
کریکارە خڕیلەکە، خوێن چاوەکانی گرتبوو... مووەکانی سمێڵی وەك ئەشتەر ڕاستبوونەوە.. ڕم بوو لەبەردەم سوورفلدا چەقی و قسەی لە دەمیا تەزان و یەکسەر خبی زەویەکەی کرد.. هەرکرێکاربوو زەکاتی تۆڵەی خۆی دەرئەکرد...

(۲)

ژوورێکی ڕێکوپێکی بۆیەکراو، بە دیواری بەرامبەردا وێنەیەکی گەورە لە چوارچێوەیەکدا، توندکرابوو.. مێزو کورسیەك لەژێر وێنەکەدا وبەشێکی لە ژوورەکەدا گیرکردبوو، کۆمەڵێ کتێبێت و کاغەز لەسەر مێزەکە دانرابوو... دووقەنەفەش لەمبەرو ئەوبەری ژوورەکە، لەسەر فەرشێکی ڕەنگاو ڕەنگ بەرامبەریەکیان گرتبوو، جووتە زوپاکەیش پشتی سەرمای ژوورەکەیان شکاندبوو.. لە پشت مێزەکەوە تەپلەبە سەرێکی باریکەلەیرە شتاڵە قەڵەمێکی بەدەستەوە بوو خەریکی ڕەشکردنەوەی پەرە کاغەزێکبوو... کابرای سوور فلیش بەدەمو چاوێکی پچڕاوەوە لەسەر یەکێك لەقەنەفەکان دووکەڵی بەبانەدا... پاشماوەیەك بیستویەك کرێکار لە ژوورەکەدا ریزکران.. کابرای پشت مێزەکە پاش یەك دوو تفقووتدان، بەزمانێکی ناپاراوەوە کەوتەپرسیارکردن:
- بۆمان دەرکەوتووە کەهەمووتان دزو پیاوکوژو ئاژاوەچیین !..
پەنایەکی بردە بەرجگەرەکەی دەستی و نەرمە کۆکەیەکی بۆکرد:
- چۆنتان توانی والەم پیاوە دڵسۆزو بێ گوناهەبکەن !؟.
دەستێکی بوقەڵەو درێژکردو جارێکی تریش قورگی پاککردەوە:
- ئەم پیاوە لەهەمووتان بەشەرەفترترو نەجیبترە !..
بەتوندی دوو وشەی دوایی دەرپەڕان !، چاوێکی بۆ کابراو چاوەکەی تری گرتە کرێکارەکان.. کەس وەڵامی پێ نەبوو..
- لەگەڵ ئێوە مە، ئەڵێن چی، ئاژاوەچی و پیاو کوژەکان ؟!.
دەنگی هەموویان تێکەڵ بەیەکبوو.
- ئێمە ئاژاوەچی و پیاوکوژنین !.
کابرا بەتوورەیی و سووربوونەوە:
وسبن حەیوانینە، یەکەیەکە قسە بکەن..
سۆفی کاکەولا:
- ئێمە ئادەمیزادین.. حەیوان نین !.
کابرا ژوورەکەی پڕکرد لەقیژە:
- حەیوانن و لەحەیوانیش کەمتر !.. تۆ هەر بەناوی خۆتەوە قسەبکە. سوفی مێش میوانی نەبوو:-
- من برای ئەوانم... هەرچیەکتان هەیە هەرمنم و ئەمان ئاگیان لە هیچ نییە..
یەکێکیان ڕێی نەدا کابرا بێتەقسە:
- نەخێر ئەم ئاگای لەهیچ نییە. هەرچیەك کراوە منم !..
یەکێکی تریان:
- نەء من بووم و ئەمان نین..
یەکێکی کەیان
- نەخێر هەرمن بووم..

دەیەمیان، پانزەیەمیان، هەموویان

- نەء، هەرمن بووم و ئەمان ئاگایان لێ نی یە...

چاوەکانی کابرای پشت مێزەکە فریانەئەکەوت بەکامیان هەڵروانی..

هەر ئەوەنە نەبوو کەللەی سەری بەجێبهێڵن و ـمرپەڕن.. قەڵەمەکەی لەدەست بەربووەوە، چەمۆڵەکانی کتێرەی سەریان گوشی.. کە هاتەوە سەرخۆی جارێکی تر ـربەژوورەکە قیژاندی:

- وسبن حەیوانینە.. وسبن.. ئێوە هەمووتان پیاوکوژن.. ـئاژاوەچین.. دزن.. درۆزنن !!.

بەبێ پەروا پەنای ئەبردە بەرپاکەتە جگەرەکەی سەر مێزەکەو یەك لەدوای یەك دای ئەگیرسانەوە.. چەرخەکەی چزا بەدەستیاو چاوەکانی چزان بەچاوی جوامێر کە لەبەردەم مێزەکە پابوو هاورای لێ بەرز بووەوە:ـ

- ئەی تۆ کوێری یەکە لەچاو ؟..

توندداپەوە بەبنا گوێیدا:

- تاقە چاوەکەی من، لە چاوی زۆر کەس ڕەوانتر ئەبینێ !.

وشەکانی دەمی جوامێر شیشێکی سوورەوە کراوبوون نرا بەجەرگیەوە.. لەسەرکورسیەکەی بەرزبووەوە، ویستی بکەوێتە ویزەی.. ئەمان زووتر لێی هاتنە دەست و لەژوورەکەدا رایان کێشا... سوورفل کەمتری بەرکەوت و رایکردە دەرەوەو دەستی بەهاورا هاواراکرد.. ئەوەی جێی داخیان بوو سوورفل بوو کە بەبێ تۆزبۆی دەرچوو...

(٣)

لە هەمان ژووردا، هەر ئەو کرێکارانە لەبەردەم کابرایەکی تردا ریزاکرانەوە.. کابرا هەستایە سەرپێ و پاکەتێکی لە چاوی مێزەکەدا دەرهێناو دایەدەست پۆلیسەکەی تەنیشتیەوە کە بەسەریانا بیگێڕی.. لەسەرەوە دەستی پێکرد لەوسەرەوە بۆی دەرچوو، کەسیان ئارەزووی دووکەڵ کردنیان نەبوو.. لەسەر کورسیەکەی پاڵی لێدایەوە، کەوتە قورگ پاککردنەوە قسەی خۆش هەڵڕشتن، بەزمانێکی پاراوەوەو زۆر ـەسەر خۆر بەنەرموو نیانی پرسیاری بۆ ریزکردن:

- ئێمەش ئەزانین کە ئێوە هەموو پیاو خراپ نین !..

پاش یەك دوو نەرمەکۆکە، چاوەکانی بەناویانا گێڕا.. وەك ـلنیابێ لە دەست پێ کردنەکەی کە تاچرادەیەك کاری خۆی کردووە ؟..

بۆجارێکی تر قورگی پاککردەوە:

- بۆ ئەوەی تەڕو وشك پێکەوە نەسووتێ.. گوناهبارو بێگوناه جیا بکرێتەوە...

قومێکی گەیاندەوە بەجگەرەکەی دەستی:

- تا ئەوی هیچی لەسەرنی یە بچێتەوە ناومالو مندالی خۆی... واباشە پێمان بڵێن کە کێ فێری کردوون بچن بەگژ پیاوێکی دڵسۆزو نەجیبداو لە دایەرەی رەسمیشدا لە پیاوێکی میری بدرێ و بەوردەردەی بەرن کە ئەمە دوو هەفتەیە لە نەخۆشخانە کەوتووە تا ئێستا نەکەوتۆتە قسەکردن... قومێکی تری دایەوە لە جگەرەکەی:

- حەز ئەکەم تەنها ناوی ئەو چەند کەسە بڵێن و فەرموو برۆنەوە ناو ماڵو منداڵتان...

چاوێکی گێڕابە ناویانا... بەوردی دەموو چاوی خوێندنەوە.. بۆی دەرکەوت قسەکانیان لاپەشمە.. ویستی جارێکی تر بەشانو باڵیان هەڵبدات:

- ئێمە دڵنیاین کەکرێکار نەفامن ! نەزانن ! هەر تەنها ناوی ئەوانەمان بدەنێ هانیان داون بۆ ئەم کارە ناڕەوایە..

یەك دوومژی درێژی دایەوە لە جگەرەکەیی و چاوێکی تری پیاگێڕان و کەمێ بۆی وەستا.

- ئێستا وتتان چی ؟.

- ...

هێمنی و لەسەرخۆیی کەمێ لەمەوبەری بیرچووەوە، خوێنی هەموو لەشی لە دەموو چاویا کۆبووەوە.. کەوتە هەڕشەو جنێودان.

- دەرکەوت کە هەمووتان پیاوکوژو دزو ئاژاوەچین... بۆیە لێوتان هەڵنایە... ئەگەر وانی یە بۆچی زمانی راستیتان شکاوە ؟..

پەنایەکی بردەوە بەرپاکەتە جگەرەکەی:

- گەر راستم پێ نەڵێن خراپتان بەسەر دێنم !..

زمانی زۆری ڕست... گوێیان لێی نەبوو... ئینجا جنێو وەك بەڕوو لەدەمیەوە دەرپەڕی.. هاواریکرد:

- وەرن پەنجەیان وەرگرن... قسە نەکردنیان، داتنانە بە تاوانەکانیاندا !. بیانبەن بۆ شوێنە خۆشەکە:

بڕۆن خواتان لەگەڵ... بەلام بیرتان نەچی جێگەش بۆ ئەوانە دابنێن کەئەم کارە ناڕەوایەیان پێ کردن !...

(١) ڕووداوەکانی ئەم چیرۆکە ئەگەرێتەوە بۆ ساڵی 1965